

Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol

Communities, Equality and Local Government Committee

Jane Hutt AC
Y Gweinidog Cyllid a Busnes y
Llywodraeth

Bae Caerdydd / Cardiff Bay
Caerdydd / Cardiff
CF99 1NA

24 Hydref 2014

Annwyl Weinidog

Cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru, 2015-16

Diolch i chi am ddod i'r Pwyllgor ar 9 Hydref 2014 i ateb cwestiynau ynghylch cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2015-16, ac yn benodol ar broses ystyried cydraddoldeb yn y gyllideb.

Hoffai'r Pwyllgor dynnu'ch sylw at y materion isod, ac mae'n edrych ymlaen at gael eich ymateb, lle bo'n briodol, cyn gynted ag y bo modd.

Nodwn fod ystyriaeth y Pwyllgor Cyllid ar y gyllideb ddrafft wedi'i seilio ar bedwar amcan gwaith craffu ariannol, sef fforddiadwyedd; blaenoriaethu; gwerth am arian; a phrosesau'r gyllideb. Rydym wedi defnyddio'r amcanion hyn yn ein hystyriaethau ninnau, lle'r oedd hynny'n briodol. Mae copi o'r llythyr hwn yn cael ei anfon at y Pwyllgor Cyllid i fwydo'u hystyriaeth gyffredinol nhw ar y gyllideb ddrafft ac fe'i cyhoeddir ar ein gwefan ni hefyd.

1. Cyfyngiadau'r gyllideb

Nodwn fod y prif ostyngiadau yn y gwariant y manylir arnyn nhw yn yr Asesiad Effaith Integredig Strategol yn cynnwys gostyngiad sylweddol ar gyfer addysg ar ôl 16, addysg a dewis gyrfa, Rhaglen Cefnogi Pobl a Chymunedau yn Gyntaf. O gofio bod y rhain yn cynnwys meysydd allweddol o wariant ataliol, rydym yn poeni ynglŷn ag effaith y gostyngiadau hyn, yn enwedig felly ar grwpiau sy'n agored i niwed. Yn y cyd-destun hwn, ac oherwydd y cynnydd arwyddocaol mewn cyllid i iechyd a gofal cymdeithasol, rydym yn poeni ei bod yn ymddangos bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i wasanaethau iechyd cyn gwasanaethau atal, megis y Rhaglen Cefnogi Pobl.

Rydym yn poeni ynghylch effaith gyffredinol y gostyngiad o £10 miliwn i'r Rhaglen Cefnogi Pobl, effaith hyn ar gyflawni'r Rhaglen ac ar allu grwpiau sy'n agored i niwed i sicrhau cyngor a chymorth y mae angen dybryd amdanyn nhw. Yn ychwanegol, rydym yn amau nad oes digon o ystyriaeth wedi'i rhoi i'r goblygiadau ynglŷn â chostau gwasanaethau cyhoeddus eraill, gan gynnwys iechyd, yn sgil gostwng cyllid y Rhaglen. Gan hynny, byddem yn croesawu rhagor o fanylion gennyhych am unrhyw ddadansoddiad o'r costau a'r buddion a wnaed er mwyn bwydo'r penderfyniad i leihau cyllid y Rhaglen Cefnogi Pobl. Yn gysylltiedig â hyn, nodwn eich bod yn bwriadu gwneud asesiad o effaith y gostyngiad ariannol hwn ac fe fyddem yn croesawu manylion am hyn cyn gynted ag y byddant ar gael.

Yn ystod y sesiwn tystiolaeth, dywedasoch fod codi lefelau sgiliau gweithlu Cymru yn allweddol o ran eich uchelgais o drechu tlodi. Er gwaethaf yr haerriad hwnnw, mae cyllid i addysg ar ôl 16 ac i Gyrfa Cymru wedi cael ei leihau. Rydym yn poeni y gallai'r gostyngiad yn yr arian hwn beri rhagor o anfantais i grwpiau sy'n cynnwys NEETs, grwpiau du a lleiafrifoedd ethnig a phobl anabl, sydd eisoes yn wynebu risg uwch o dlodi.

2. Grŵp Cynghorol y Gyllideb ar Gydraddoldeb (BAGE) a'r Asesiad Effaith Integredig Strategol (SIIA)

Gwyddom fod Grŵp Cynghorol y Gyllideb ar Gydraddoldeb (BAGE) yn bodoli ers dwy flynedd bellach a'i fod, yn ôl eich tystiolaeth chi, wedi bod yn bur ddylanwadol yn barod, er na fydech chi o reidrwydd yn cael eich llywio gan y Grŵp. Gan hynny, rydym yn aneglur ynghylch rôl BAGE. Byddem yn croesawu rhagor o wybodaeth am ei rôl, ac yn enwedig i ba raddau y gall BAGE ddylanwadu ar ddatblygiadau yn y gyllideb ddrafft a'i effaith ar benderfyniadau ar y gyllideb derfynol ar draws portffolios Llywodraeth Cymru. Fel y cytunwyd yn y cyfarfod, fe fydden ni hefyd yn hoffi cael cofnodion holl gyfarfodydd BAGE, gan gynnwys y cyfarfod ar 23 Hydref pryd y deallwn y bydd y Grŵp yn cyfarfod i drafod cyllideb ddrafft 2015-16.

Rydym yn croesawu'r ffaith bod yr Asesiad Effaith Integredig Strategol (SIIA) cyntaf wedi'i gyhoeddi ac yn croesawu'r camau rydych chi wedi'u cymryd i wella'r broses o asesu effeithiau. Credwn fod yna gyfle i BAGE chwarae rhan fwy dylanwadol yn natblygiad yr SIIA, gan ddarparu dadansoddiad beirniadol o'r gyllideb ddrafft. Byddem yn hoffi ichi ystyried hynny cyn y gyllideb nesaf ac adrodd yn ôl inni ar ganlyniad eich ystyriaethau.

Yn olaf, hoffem hefyd ichi ystyried a oes yna le i BAGE wrth gydgasglu ac asesu asesiadau cyllidebau'r awdurdodau lleol, gyda golwg ar ddod o hyd i effaith gronol penderfyniadau ar gyllidebau ar grwpiau penodol ac adrodd yn ôl inni ar hyn.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Christine Chapman". The signature is written in a cursive, flowing style.

Christine Chapman AC / AM

Cadeirydd / Chair

cc Jocelyn Davies AC, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a
Llywodraeth Leol

Communities, Equality and Local Government
Committee

Leighton Andrews AC
Y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus

Bae Caerdydd / Cardiff Bay
Caerdydd / Cardiff
CF99 1NA

24 Hydref 2014

Annwyl Weinidog

Cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru, 2015-16

Diolch i chi am ddod i'r Pwyllgor ar 9 Hydref 2014 i ateb cwestiynau ynghylch cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2015-16 ynglŷn â llywodraeth leol.

Hoffai'r Pwyllgor dynnu'ch sylw at y materion isod, ac mae'n edrych ymlaen at gael eich ymateb, lle bo'n briodol, cyn gynted ag y bo modd.

Nodwn fod ystyriaeth y Pwyllgor Cyllid ar y gyllideb ddrafft wedi'i seilio ar bedwar amcan gwaith craffu ariannol, sef fforddiadwyedd; blaenoriaethu; gwerth am arian; a phrosesau'r gyllideb. Rydym wedi defnyddio'r amcanion hyn yn ein hystyriaethau ninnau, lle'r oedd hynny'n briodol. Mae copi o'r llythyr hwn yn cael ei anfon at y Pwyllgor Cyllid i fwydo'u hystyriaeth gyffredinol nhw ar y gyllideb ddrafft ac fe'i cyhoeddir ar ein gwefan ni hefyd.

Y blaenoriaethau cyffredinol a gwariant ataliol

Nodwn y gostyngiad yng nghyfanswm y cyllid ar gyfer Prif Grŵp Gwariant (MEG) Llywodraeth Leol rhwng 2014-15 a 2015-16 o £192.6 miliwn, sy'n cyfateb i 4.2 y cant yn nhermau arian parod a 5.7 y cant mewn termau real. Rydym yn cydnabod bod rhyw lefel o ostyngiad ariannol yn anochel yng nghyd-destun y cyfyngiadau ariannol presennol, ond rydym yn poeni ynghylch graddfa'r gostyngiad arfaethedig.

Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg / We welcome correspondence in both English and Welsh
Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol / Communities, Equality and Local Government Committee
Gwasanaeth y Pwyllgorau / Committee Service
Ffôn / Tel : 029 2089 8429
Ebost / Email : CELG.Committee@wales.gov.uk

Nodwn eich barn nad oes modd osgoi gostyngiad sylweddol yng nghyllideb llywodraeth leol a bod gostyngiadau ar draws portffolios y Gweinidogion yn amhosibl eu hosgoi yn gyffredinol. Er gwaethaf eich haeriad, rydym yn gwybod nad yw'r MEG lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol wedi gweld gostyngiad ond ei fod yn hytrach wedi cael dyraniad ychwanegol o £225.7 miliwn yn 2015-16 (3.5 y cant).

Byddwch yn gwybod bod Llywodraeth Cymru wedi cyfeirio at yr angen i fynd i'r afael â phwysau yn y gwasanaeth iechyd fel rheswm dros lefel y toriadau yng nghyllideb llywodraeth leol. Er y gallai hynny fod yn wir, mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac eraill wedi haeru bod gwasanaethau llywodraeth leol, a gwasanaethau cymdeithasol yn benodol, o dan bwysau tebyg. Nid ydym yn dadlau ynglŷn â manteision gwario ar iechyd, ond rydym yn poeni nad yw Llywodraeth Cymru wedi dangos yn ddigon da sut mae'n arddel ymagwedd strategol at gyllidebu, yn enwedig felly o ran gwariant ataliol.

Rydym yn rhannu'ch barn chi bod cyllid i lywodraeth leol er mwyn cefnogi cymunedau a gwasanaethau lleol yn chwarae rhan allweddol o ran gwariant ataliol. Rydym yn poeni felly, o gofio graddfa'r gostyngiad yng nghyllid llywodraeth leol, y bydd llawer o'r gwasanaethau hyn yn dioddef yn ddiostur, gan gynnwys y rhai sydd o ran eu natur yn ataliol.

Blaengynllunio

Yn eich tystiolaeth, dywedasoich fod llywodraeth leol yng Nghymru, yn ystod y tair blynedd cyntaf ar ôl Adolygiad Gwariant 2010, wedi cael ei hamddiffyn rhag y toriadau gwaethaf mewn arian cyhoeddus. Dywedasoich hefyd ei bod wedi cael ei gwneud yn glir i lywodraeth leol mai galluogi llywodraeth leol i ailfeddwl a diwygio gwasanaethau er mwyn paratoi at heriau'r dyfodol oedd bwriad yr amddiffyniad hwnnw.

Er ein bod yn cydnabod yr uchod, rydym yn ymwybodol bod y gostyngiad yng nghyllideb llywodraeth leol gryn dipyn yn fwy na'r hyn a nodwyd yn ffigurau dangosol 2015-16. Mae hyn wedi bod yn wir ddwy flynedd o'r bron. Dywedasoich wrthym fod eich rhagflaenydd wedi rhybuddio llywodraeth leol ym mis Mehefin y gallen nhw ddisgwyl gweld setliad anodd iawn. Serch hynny, mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi codi pryder bod cynlluniau ariannol cadarn yn amhosibl pan nad oes modd dibynnu ar y ffigurau dangosol a bod graddfa'r gostyngiadau yn gwaethygu hyn ymhellach. Gan hynny, rydym yn poeni am lefel yr amrywio rhwng dyraniadau dangosol llywodraeth leol a'u dyraniadau gwirioneddol, ac ar ba sail y mae hyn yn galluogi'r awdurdodau lleol i gynllunio'n effeithiol yn y tymor canolig.

Diwygio llywodraeth leol

O gofio arwyddocâd y diwygio arfaethedig ym maes llywodraeth leol a'i oblygiadau posibl o ran cyflawni gwasanaethau llywodraeth leol yn y dyfodol, nid yw'n syndod bod y gwaith diwygio a'r uniadau arfaethedig wedi bod yn rhan o'n hystyriaethau ni.

Nodwn y gwahaniaethau yn yr amcangyfrifon o gostau'r uniadau arfaethedig ymysg yr awdurdodau lleol a ddarparwyd gan Gomisiwn Williams a chan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Gwyddom nad yw Llywodraeth Cymru wedi rhoi ei hamcangyfrif hithau eto. Credwn y byddai'r penderfyniad i fwrw ymlaen â'r rhaglen o uniadau wedi bod yn well o'i seilio ar ddadansoddiad cynhwysfawr a chadarn o'r costau a'r buddion, gyda golwg ar ddangos sut y bydd y rhaglen yn cynnig gwerth am arian i ddinasyddion Cymru. Er hynny, rydym yn cydnabod y ceir cyfleoedd i ystyried y materion hyn fel rhan o'r gwaith craffu ehangach ar y Bil arfaethedig a fydd yn rhoi'r rhaglen uno ar waith. Rydym yn disgwyl yn eiddgar am weld yr Aseiad Effaith Rheoliadol (RIA) drafft yn cael ei gyhoeddi i gyd-fynd â'r Bil. Wrth edrych ymlaen, byddem yn disgwyl i'r pwyllgor yn y Cynulliad a fydd yn gyfrifol am ystyriaethau Cyfnod 1 ar y Bil ar ôl iddo gael ei gyflwyno roi ystyriaeth lawn i'r RIA fel rhan o'r broses graffu.

Rydym yn cydnabod y gwaith sydd eisoes ar y gweill i baratoi at y diwygio a bod yr awdurdodau lleol wrthi'n ystyried a ddylid manteisio ar uniadau gwirfoddol cyn i'r brif raglen uno gael ei chyflwyno. Roedd yn dda gennym glywed bod adnoddau ar gael i helpu uniadau gwirfoddol, er ein bod wedi'n siomi nad oeddech yn fodlon rhoi ffigurau penodol inni. Dywedasoch ei bod yn fwriad gennych, ar ôl i'r cynigion ar gyfer uniadau gwirfoddol ddod i law, ymgymryd ag aseuadau fesul achos o'r hyn a allai fod yn angenrheidiol a'r hyn y gallai fod yn ymarferol ichi ei gefnogi ac y byddech yn disgwyl trafod hynny gyda'r Gweinidog Cyllid yn y dyfodol. **Hoffem ichi roi rhagor o fanylion, ar y cyfle cyntaf sydd ar gael, o'r trefniadau ariannol yr ydych yn bwriadu eu sefydlu i roi cymhellion i'r awdurdodau uno o'u gwirfodd. Byddem hefyd yn hoffi cael manylion unrhyw gymhellion eraill yr ydych yn fodlon eu cynnig i'r awdurdodau lleol fel rhan o'r broses uno wirfoddol.**

Ar bwynt mwy cyffredinol, gofynnodd y Pwyllgor ichi egluro goblygiadau'r rhaglen uno ar gyfer partneriaethau sydd wedi'u sefydlu a gweithgareddau cydweithredol sy'n digwydd y tu allan i fap arfaethedig yr awdurdodau unedig a argymhellwyd gan Gomisiwn Williams ("map Williams"). Dywedasoch nad oedd o reidrwydd yn wir y byddai angen i gydweithredu ddod i ben yng nghyd-destun set o uniadau ar sail ôl troed Williams. Rydym yn croesawu'r sicrwydd hwn ac yn credu ei bod yn bwysig sicrhau, lle mae partneriaethau a chydweithredu llwyddiannus yn bodoli, fod yr awdurdodau'n gallu eu cadw. Gan hynny, **byddem yn croesawu rhagor o fanylion gennych am sut rydych yn rhag-weld y bydd hyn yn gweithio'n ymarferol.**

Y dreth gyngor

Rydym yn ymwybodol bod cynghorau Cymru wedi gosod cynnydd o 4.2 y cant ar gyfartaledd yng nghyfradd y dreth gyngor leol yn y flwyddyn ariannol bresennol. O gofio'r gostyngiad sylweddol yng nghyllid llywodraeth leol a'r pwysau parhaus sy'n wynebu'r sector, mae rhagor o gynnydd yn y dreth gyngor yn y mwyafrif o'r awdurdodau yn anochel yn 2015-16. Cyn hyn rydych chi wedi dweud y bydd y cyllid i gefnogi cynlluniau lleihau'r dreth gyngor ar gyfer 2015-16 yn aros yn ddigyfnewid, sef £22 miliwn. Deallwn y bydd disgwyl i'r awdurdodau wneud iawn am y diffyg cynyddol, yn unol â'r trefniadau presennol, sy'n golygu rhagor o bwysau ariannol eto ar lywodraeth leol.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "Christine Chapman." The signature is written in a cursive style with a period at the end.

Christine Chapman AC / AM

Cadeirydd / Chair

cc Jocelyn Davies AC, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a
Llywodraeth Leol

Communities, Equality and Local Government
Committee

Lesley Griffiths AC
Y Gweinidog Cymunedau a Threchu
Tlodi

Bae Caerdydd / Cardiff Bay
Caerdydd / Cardiff
CF99 1NA

24 Hydref 2014

Annwyl Weinidog

Cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru, 2015-16

Diolch i chi am ddod i'r Pwyllgor ar 9 Hydref 2014 i ateb cwestiynau ynghylch cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2015-16.

Hoffai'r Pwyllgor dynnu'ch sylw at y materion isod, ac mae'n edrych ymlaen at gael eich ymateb, lle bo'n briodol, cyn gynted ag y bo modd.

Nodwn fod ystyriaeth y Pwyllgor Cyllid ar y gyllideb ddrafft wedi'i seilio ar bedwar amcan gwaith craffu ariannol, sef fforddiadwyedd; blaenoriaethu; gwerth am arian; a phrosesau'r gyllideb. Rydym wedi defnyddio'r amcanion hyn yn ein hystyriaethau ninnau, lle'r oedd hynny'n briodol. Mae copi o'r llythyr hwn yn cael ei anfon at y Pwyllgor Cyllid i fwydo'u hystyriaeth gyffredinol nhw ar y gyllideb ddrafft ac fe'i cyhoeddir ar ein gwefan ni hefyd.

Trechu tlodi

Rydym yn credu ei bod yn bwysig gweld cysylltiadau clir rhwng dyraniadau yn y gyllideb a'r Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi (TPAP). Nodwn eich haerriad bod y cyfraniad at Drechu Tlodi yn un ffactor pendant wrth benderfynu ar y newidiadau a oedd i'w gwneud rhwng y gyllideb ddangosol ar gyfer 2015-16 a'r gyllideb ddrafft a bod cyllidebau wedi'u diogelu o ran y rhaglenni sy'n cyfrannu at

yr agenda gwrthdodi gymaint â phosibl. Er ein bod yn croesawu hyn, rydym yn ymwybodol o ostyngiadau yn y dyraniadau yn y gyllideb ar draws portffolios y Gweinidogion a allai gael effaith ar gyflawni'r Cynllun Gweithredu. Y gostyngiad amlycaf ymysg y rhain yw'r gostyngiad yng nghyllid Cymunedau yn Gyntaf, sy'n un o'r rhaglenni allweddol yn y Cynllun Gweithredu.

Gwyddom fod yna adroddiad blynyddol ar gynnydd tuag at gyflawni'r Cynllun Gweithredu. Gobeithio y bydd yn ddefnyddiol fel ffordd i helpu i fonitro effaith penderfyniadau ynghylch y gyllideb ar y cynnydd ac rydym yn bwriadu monitro hyn drwy waith craffu yn ystod y flwyddyn.

Cymunedau yn Gyntaf

Roedd y Pwyllgor yn awyddus i weld cysylltiad pendant rhwng buddsoddi yn rhaglen Cymunedau yn Gyntaf a deilliannau clir, mesuradwy, er mwyn i werth am arian gael ei ddangos.

Mae'r angen am waith monitro effeithiol ar sut mae cyllid y rhaglen Cymunedau yn Gyntaf yn cael ei wario, ac am ddeilliannau clir a mesuradwy, wedi bod yn thema barhaus yn ein hystyriaethau ni ar y rhaglen. Mae hyn yn ganolog yng nghyd-destun y cyfyngiadau ariannol presennol, pan fo'n fwyfwy pwysig dangos gwerth am arian.

Gwyddom fod y Fframwaith Deilliannau a'r mesurau perfformiad wedi'u cytuno a'u bod yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd i fesur cynnydd. Rhoddodd eich rhagflaenydd wybodaeth berfformiad inni a oedd wedi'i seilio ar nifer yr ymyriadau, ond nid ydym yn glir sut mae'r data hwn yn cael ei ddefnyddio i fesur effeithiolrwydd y rhaglen. Gan hynny, byddem yn croesawu rhagor o eglurhad ar sut mae'r rhaglen yn cael ei monitro, nid yn unig yn nhermau nifer yr ymyriadau ond o ran ansawdd y deilliannau.

O'r 100 o ddangosyddion perfformiad ar gyfer y rhaglen, dywedasoch wrthym fod yna 20 o ddangosyddion allweddol sy'n mesur y deilliannau caletaf a bod cais wedi'i wneud i glystyrau Cymunedau yn Gyntaf ganolbwyntio ar y rhain. Cytunasoch y byddech yn rhoi'r dangosyddion allweddol hyn inni pan fydden nhw ar gael.

Dywedasoch hefyd fod y gwaith monitro'n cael ei fireinio ymhellach er mwyn cysoni'r mesuriadau perfformiad ar draws Cymunedau yn Gyntaf, Teuluoedd yn Gyntaf a Dechrau'n Deg. Hoffem ichi adrodd yn ôl ar ganlyniad y gwaith hwn.

Yn sgil ein hystyriaeth ar gyllideb y llynedd pan gododd y Pwyllgor bryderon gyda'ch rhagflaenydd ynghylch diffyg gwaith monitro a chloriannu ar y rhaglen, dywedwyd wrthym y byddai adroddiad cloriannu ynghylch rhaglen ddiwygiedig Cymunedau yn Gyntaf ar gael ym mis Gorffennaf 2014. Hoffem gael gwybodaeth am ganlyniad y gwaith cloriannu hwn cyn gynted â phosibl.

Cefnogi Pobl a digartrefedd

Rydym yn poeni ynghylch y gostyngiad cyffredinol o £10 miliwn i'r Rhaglen Cefnogi Pobl, ac yn enwedig yr effaith y gallai'r gostyngiad hwn mewn gwariant ataliol ei chreu ar ddigartrefedd. Mae hyn yn cyd-fynd â chynnydd yn y dyraniad yn y gyllideb ar gyfer Digartrefedd, sy'n cynnwys £4.9 miliwn i helpu i roi'r darpariaethau ynghylch digartrefedd yn Neddf Tai (Cymru) 2014 ar waith. Nodwn haerid eich swyddog y byddai trefnu blaenoriaethau atal digartrefedd fel hyn yn arwain at fanteision hirdymor "that were worth taking that short-term hit [...] on the budget more generally". Er hynny, rydym yn dal yn bryderus y gallai'r gostyngiad mewn maes allweddol mewn gwariant ataliol negyddu unrhyw fantais bosibl a allai godi o'r cynnydd yn y cyllid ar gyfer atal digartrefedd.

Nodwn fod yr awdurdodau lleol a Bwrdd Cynghori Cenedlaethol Cefnogi Pobl yn paratoi i ymdrin â chanlyniadau'r gostyngiad yn y gyllideb. Rydym yn croesawu'ch ymrwymiad i gyhoeddi gwybodaeth am yr archwiliadau unigol o wasanaethau Cefnogi Pobl ac ar arolwg hydredol Cefnogi Pobl sy'n edrych ar effeithiau'r rhaglen yn y tymor hirach. Hoffem ichi roi'r wybodaeth hon inni maes o law.

Y Cyflenwad Tai

Rhoddodd y Pwyllgor groeso i'r adolygiad o'r Grant Tai Cymdeithasol sydd newydd ddechrau ac a ddylai wella effeithlonrwydd proses y grant. Mae'r Pwyllgor yn gweld buddsoddiadau cyfalaf mewn tai fel cyfle, nid yn unig i sicrhau rhagor o dai fforddiadwy, ond i sicrhau manteision sylweddol i gymunedau, a nododd fod Gwerth Cymru'n cael ei ddefnyddio fel ffordd i fesur hyn. Yn fwy cyffredinol, mae'r Pwyllgor yn gweld cyfle i integreiddio tai a gwaith adfywio cymunedol â rhaglen adfywio Lleuedd Llewyrchus Llawn Addewid.

Nododd y Pwyllgor yr wybodaeth fonitro reolaidd sy'n dod i law ar gynllun Cymorth i Brynu - Cymru, a'r archwiliad blynyddol, yn ogystal ag arfarniad allanol arfaethedig.

Troi Tai'n Gartrefi

Rydym yn croesawu llwyddiant cynllun Troi Tai'n Gartrefi a'r cynnydd arwyddocaol sydd wedi'i wneud hyd yn hyn tuag at y targed o aildechrau defnyddio 5,000 o safleoedd gwag. Rydyn ni hefyd yn croesawu'r £10 miliwn ychwanegol i'r cynllun yn 2015-16, y dywedasoeh ei fod yn cael ei ddarparu er mwyn ateb y cynnydd yn y galw am fenthyciadau yn sgil llwyddiant y cynllun.

Dyweddodd eich swyddog fod arfarniad o'r cynllun wedi dechrau. Rydym yn croesawu'r bwriad y dylai'r arfarniad gynnwys ystyried a ddylai fod yn ofynnol i landlordiaid eiddo ar rent sydd wedi elwa o'r cynllun godi rhent fforddiadwy. Hoffem gael manylion canlyniad yr arfarniad cyn gynted ag y byddant ar gael.

Nodwn nad yw'r cynllun ar gael i berchen-feddianwyr. Credwn y byddai'n dda ymestyn y cynllun i berchen-feddianwyr o dan amgylchiadau penodol. Rydym yn croesawu'ch ymrwymiad i ystyried y mater ac yn gofyn ichi adrodd yn ôl ar ganlyniad eich ystyriaethau ar y cyfle cyntaf.

Addasu a thrwsio cartrefi

Rydyn ni, a'n rhagflaenwyr, wedi ymddiddori'n fawr mewn gwaith i addasu cartrefi dros nifer o flynyddoedd, yn fwyaf diweddar yn ein hadroddiad ym mis Gorffennaf 2013. Nodwn fod adolygiad Llywodraeth Cymru ei hun ar fin cyflwyno adroddiad cyn hir a'ch bod chi wedi dweud y caiff unrhyw fân newidiadau yn y system addasu eu gwneud drwy gyfrwng eich cyllideb adrannol gan nad oes dyraniad penodol wedi'i wneud at y diben. Byddwn yn disgwyl cael canlyniadau'r adolygiad er mwyn gweld a oes yna oblygiadau ariannol.

Nododd y Pwyllgor gyfnod peilot y cynllun Benthyciadau Gwella Cartrefi, a fydd yn targedu pobl sy'n agored i niwed, gan gynnwys pobl hŷn, y mae arnyn nhw angen cymorth ynglŷn â gwaith trwsio, â diddordeb.

Rydym yn bwriadu monitro'r ddau faes uchod yn ofalus i sicrhau bod gwerth am arian yn cael ei sicrhau.

Yn gywir

Christine Chapman AC / AM
Cadeirydd / Chair

Cc. Jocelyn Davies AC, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid

Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a
Llywodraeth Leol

Communities, Equality and Local Government
Committee

Ken Skates AC
Y Dirprwy Weinidog Diwylliant,
Chwaraeon a Thwristiaeth

Bae Caerdydd / Cardiff Bay
Caerdydd / Cardiff
CF99 1NA

24 Hydref 2014

Annwyl Weinidog

Cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru, 2015-16

Diolch i chi am ddod i'r Pwyllgor ar 9 Hydref 2014 i ateb cwestiynau ynghylch cynigion cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru ynglŷn â diwylliant a chwaraeon ar gyfer 2015-16.

Hoffai'r Pwyllgor dynnu'ch sylw at y materion isod, ac mae'n edrych ymlaen at gael eich ymateb, lle bo'n briodol, cyn gynted ag y bo modd.

Nodwn fod ystyriaeth y Pwyllgor Cyllid ar y gyllideb ddrafft wedi'i seilio ar bedwar amcan gwaith craffu ariannol, sef fforddiadwyedd; blaenoriaethu; gwerth am arian; a phrosesau'r gyllideb. Rydym wedi defnyddio'r amcanion hyn yn ein hystyriaethau ninnau, lle'r oedd hynny'n briodol. Mae copi o'r llythyr hwn yn cael ei anfon at y Pwyllgor Cyllid i fwydo'u hystyriaeth gyffredinol nhw ar y gyllideb ddrafft ac fe'i cyhoeddir ar ein gwefan ni hefyd.

1. Y blaenoriaethau cyffredinol

Nodwn y gostyngiadau yn y gyllideb ddrafft yn y cyllid i Feysydd Rhaglenni Gwariant sector y celfyddydau, amgueddfeydd, archifau a llyfrgelloedd a'r cyfryngau a chyhoeddi. Rydym yn ymwybodol bod gostyngiadau ariannol yn anochel yng nghyd-destun y cyfyngiadau ariannol presennol, ond mae gennyn ni bryderon ynghylch effaith y gostyngiadau hyn ar gyfranogiad grwpiau difreintiedig mewn diwylliant a threftadaeth.

Rydym yn credu y dylai dealltwriaeth o effeithiau posibl newidiadau arfaethedig mewn cyllid fod yn rhan hanfodol o broses cynllunio'r gyllideb. Gan hynny, dylai Llywodraeth Cymru wneud asesiad o'r effeithiau hyn cyn i benderfyniadau ar y gyllideb gael eu gwneud. Yn erbyn y cefndir hwn, calondid i ni oedd clywed gennych fod y broses benderfynu yn un "strwythuredig iawn" ac yn cynnwys ymgynghori helaeth â'r holl gyrff sy'n cael eu noddi. Dywedasochn fod y gyrff i gyd wedi cael cais am wybodaeth wedi'i seilio ar senarios ar gyfer gostwng eu cyllidebau, gan nodi beth fyddai'r effeithiau, gan gynnwys effeithiau ar gyflawni'r Rhaglen Lywodraethu ac ystyriaethau ynglŷn â chydaddoldeb. Rhoddodd eich swyddog enghraifft bendant o fan lle'r oedd y broses hon wedi helpu i lunio'ch penderfyniad i beidio â lleihau cyllid y Llyfrgell Genedlaethol ymhellach.

2. Sector y celfyddydau

Nodwn fod Maes Rhaglen Gwariant sector y celfyddydau wedi'i leihau o £33.8 miliwn yn 2014-15 i £32.9 miliwn yn 2015-16, sef gostyngiad o 4.1% mewn termau real. Mae gennyn ni bryderon am effaith y gostyngiad hwn, yn enwedig felly y gostyngiad yng nghyllid Cyngor Celfyddydau Cymru, ar lefelau cyfranogi ymysg y grwpiau mwyaf agored i niwed, megis pobl ag anableddau a'r grwpiau sosio-economaidd isaf. Wrth geisio ymateb i'r mater hwn, dywedasochn wrthym nad oedd y gydberthynas rhwng cyfranogi a refeniw yn glir, a bod yna gysylltiad rhwng lefelau cyfranogi a nifer fawr o ffactorau eraill. Gwnaethoch haerid y byddai gwaith sy'n deillio o'r adolygiadau diweddar ar Ddiwylliant a Thlodi, a'r Celfyddydau mewn Addysg, yn helpu i ddenu ac ennyn diddordeb cyfranogwyr newydd, gan gynnwys pobl ifanc a theuluoedd. Rydym yn disgwyl yn eiddgar am y gwaith hwn a byddwn yn dymuno mynd ar ôl y cynnydd ynglŷn â'r mater fel rhan o'n gwaith craffu yn ystod y flwyddyn.

Dywedasochn hefyd y byddai llythyr cylch gorchwyl Cyngor y Celfyddydau yn ailadrodd blaenoriaethau'r Llywodraeth er mwyn sicrhau eich bod yn milwrio yn erbyn effeithiau andwyol ar grwpiau a oedd yn agored i niwed.

Mae dogfen Naratif y Gyllideb Ddrafft yn dweud bod cyllid ychwanegol wedi'i roi i Celfyddydau a Busnes Cymru o'r gyllideb Economi, Gwyddoniaeth a Thrafnidiaeth er mwyn iddyn nhw annog y gymuned fusnes i fuddsoddi yn y celfyddydau ac i helpu sector y celfyddydau i ddod yn fwy cynaliadwy gan ganolbwyntio'n fwy ar fusnes. Dywedasochn fod Celfyddydau a Busnes Cymru wrthi'n rhoi'r dangosyddion perfformiad allweddol ichi i ddisgrifio'r hyn y maen nhw'n bwriadu ei gyflawni â'r cyllid hwn. Byddem yn ddiolchgar am gael gweld y rhain maes o law.

3. Amgueddfeydd, archifau a llyfrgelloedd

Nodwn fod Maes Rhaglen Gwariant amgueddfeydd, archifau a llyfrgelloedd wedi'i leihau o £44.4 miliwn yn 2014-15 i £40.9 miliwn yn 2015-16, sef gostyngiad o 9.3 % mewn termau real. Gan gymryd y gostyngiad yn y grant cymorth refeniw i ystyriaeth, mae gennyn ni bryderon ynghylch effaith y gostyngiad yng nghyllid CyMAL o ryw 12-13 y cant ar y cymorth y mae'r awdurdodau lleol yn ei roi i'w llyfrgelloedd.

I fynd i'r afael â hyn, dywedodd eich swyddog wrthym y byddai ystyriaeth yn cael ei rhoi i gydleoli rhai llyfrgelloedd er mwyn cynnal niferoedd yr ymwelwyr yn sector y llyfrgelloedd, a'u codi, gobeithio. Yn ychwanegol, dywedaso chithau mai parhau i helpu cynghorau lleol i "ail-becynnu" eu gwasanaethau llyfrgelloedd, lle'r oedd hynny'n bosibl, fyddai rhan fawr o waith CyMAL y flwyddyn nesaf.

Rydym yn edrych ymlaen at yr adroddiad sydd yn yr arfaeth ar yr Adolygiad Arbenigol o Lyfrgelloedd Cyhoeddus yng Nghymru ac at eich ymateb chi i'n hadroddiad. Nodwn fod CyMAL wrthi'n casglu gwybodaeth am sefyllfa ariannol gyfredol yr awdurdodau lleol o ran amgueddfeydd, llyfrgelloedd ac archifau. Byddem yn hoffi ichi roi manylion inni am hyn, ac am sut y bydd hyn yn dylanwadu ar ddyraniadau cyllideb a pholisi Llywodraeth Cymru.

4. Yr amgylchedd hanesyddol a naturiol

Dywedaso wrthym fod y gostyngiad yn y dyraniad i Faes Rhaglen Gwariant yr amgylchedd hanesyddol a naturiol yn adlewyrchu'r uchelgais y dylai incwm Cadw gynyddu o ganlyniad i gynnydd a ragwelir yn nifer yr ymwelwyr. Dywedaso hefyd eich bod yn bwriadu edrych ar roddion digidol mewn safleoedd di-staff y caniateir ymweld â nhw'n ddi-dâl, a hynny fel ffordd i gynyddu'r derbyniadau refeniw. Hoffem gael rhagor o fanylion y gwaith hwn wrth iddo fynd yn ei flaen.

Dywedaso eich bod yn credu y gallai safleoedd Cadw ddenu rhagor o ymwelwyr o blith grwpiau difreintiedig, er gwaethaf y gostyngiad yn y cyllid, a hynny o ganlyniad i waith a fyddai'n deillio o'r adolygiadau o Ddiwylliant a Thlodi a'r Celfyddydau mewn Addysg yn benodol. Dywedaso hefyd fod cynllun Drysau Agored a phrisiau mynediad fforddiadwy i safleoedd Cadw yn chwarae rhan bwysig mewn ehangu mynediad. Byddem yn ddiolchgar am gael cadarnhad o sut mae'r gyllideb ddrafft yn darparu ar gyfer y cynlluniau hyn.

Rydym yn falch o glywed bod trefniadau wedi'u gwneud i fonitro ymwelwyr â safleoedd Cadw yn ôl grwpiau sosio-economaidd. Rydym yn gofyn am eglurhad a fydd y data sydd ar gael yn cael ei ddefnyddio i fonitro effaith newidiadau yng nghyllid Cadw ar niferoedd ymwelwyr fesul grŵp sosio-economaidd, ac os felly, sut.

5. Y cyfryngau a chyhoeddi

Nodwn mai dyma'r ail flwyddyn y mae cyllid Cyngor Llyfrau Cymru wedi'i ostwng a bod y gostyngiad arfaethedig yn £100,000 yn fwy na'r hyn a nodwyd yn ffigurau dangosol 2015-16. Er ichi gydnabod bod hyn yn her o bwys i'r Cyngor Llyfrau,

rhoesoch haeriad eich bod yn hyderus y byddai'n dal yn gallu cefnogi'r diwydiant cyhoeddi yn y ddwy iaith. Byddem yn croesawu eglurhad o'r seiliau y gwnaethoch yr haeriad arnyn nhw.

Dywedodd eich swyddog eich bod wedi trafod blaenoriaethau gyda'r Cyngor Llyfrau ac y byddech yn cynnal rhagor o drafodaethau am sut y byddai'n ymdopi o ran lleihau effaith gwasanaethau. Byddai'r rhain yn cael eu hadlewyrchu yn Llythyr Cylch Gorchwyl y Cyngor Llyfrau ar gyfer 2015-16. Ar nodyn tebyg, cytunasoch y byddech yn rhoi manylion inni am y newidiadau yn y weithdrefn gomisiynu.

6. Chwaraeon a gweithgarwch corfforol

Gwyddom fod Llywodraeth Cymru, yn y diweddariad diwethaf ar y *Rhaglen Lywodraethu*, wedi cydnabod bod angen gwneud mwy i gynyddu gweithgarwch corfforol. Gwyddom hefyd am y gostyngiadau arwyddocaol yng nghyllid llywodraeth leol a goblygiadau'r gostyngiadau hyn o ran darparu gwasanaethau anstatudol, megis cyfleusterau hamdden. Gan gymryd y rhain i ystyriaeth, mae gennyn ni bryderon am y gostyngiad mewn refeniw i'r Maes Rhaglen Gwariant chwaraeon a gweithgarwch corfforol.

Dywedasoch wrthym eich bod wrthi'n datblygu pecyn cymorth ar-lein i awdurdodau lleol a grwpiau cymunedol, gan anelu at roi'r wybodaeth a'r cymorth yr oedd eu hangen i gynnal cyfleusterau chwaraeon a hamdden. Rydym yn edrych ymlaen at weld y pecyn yn cael ei gyhoeddi a byddem yn croesawu gwybodaeth am sut rydych chi'n bwriadu monitro defnydd ac effeithiolrwydd y pecyn.

Yn olaf, hoffem gael ffigurau ar y gwahaniaeth rhwng y ddau ryw o ran y cyfraddau cyfranogi mewn chwaraeon ac o ran y gwariant ar chwaraeon.

Yn gywir

Christine Chapman AC / AM

Cadeirydd / Chair

cc Jocelyn Davies AM, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid